

Monumentnummer*: 516341

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 05 maart 2001
Kadaster deel/nr 82759/182

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Jorwert Leeuwarden Fryslân

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Jorwerd A 1372

Omschrijving**

Inleiding

De PASTORIE van de Nederlandse Hervormde Gemeente van Jorwerd, is gebouwd in eclectische trant in 1871 in opdracht van de kerkvoogdij, zoals blijkt uit een gevelsteen door de timmerlieden/aannemers W.J. van der Ploeg en P. Blanksma. Bij de bouw zijn interieuronderdelen uit de oude pastorie hergebruikt. Het pand is ontworpen door F. Swart architect, molenmaker en timmerman te Sneek. Het pand vertoont stilistische overeenkomst met de rentenierswoningen in Mantgum. In 1877 besteedde Swart te Jorwerd eveneens een bewaarschool en vier woningen aan. De pastorie is in 1910 (zolder) en 1927 (serre) verbouwd.

De woning ligt ten zuiden van de Hervormde kerk op een ruim perceel met tuin rondom. De woning ligt ruim teruggerooid van de openbare weg en is daarvan gescheiden door een lage tuinmuur met een TOEGANGSHEK. In de voortuin een forse beuk, vermoedelijk uit de bouwtijd. De achtertuin grenst aan de Jorwerder vaart.

Aan de pastorie zijn de poëtische herinneringen verbonden van J.J. Slauerhoff en de predikantsdochter Heleen Hille Ris Lambers.

Omschrijving

De pastorie heeft een nagenoeg vierkante plattegrond en bestaat uit één bouwlaag met een afgeknot schilddak; op de hoeken vier schoorstenen met versierde schoorsteenborden; op de dakschilden zwart geglazuurde Hollandse pannen, met uitzondering van het voorschild waarop gegolfde Friese pannen liggen. De gevels zijn gemetseld in bruine baksteen in staand verband met een knipvoeg. De voorgevel is verticaal geleed door een natuurstenen plint; gepaarde en onderling gekoppelde vensterbanken en wenkbrauwbogen, en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

een gepleisterde gevellijst, die is verlevendigd met lijstwerk. De gevel is horizontaal geleed door hoeklisenen en een middenrisaliet, dat doorloopt in een gemetselde dakkapel onder lichthellend zadeldak. Alleen de hoeklisenen hebben spiegelvlakken met een gepleisterde omlijsting.

De overige gevels, op trasraam met rollaag, zijn soberder uitgevoerd: de wenkbrouwen ontbreken en de gootlijst is vlak.

In de voorgevel tweemaal twee T-vensters met spiegellijstkozijnen aan weerszijden van het middenrisaliet. De lichtopeningen hebben een wenkbrouwboog met een kuif. Het gevelvlak van het middenrisaliet ligt verdiept. In de eerste bouwlaag een portiek met een tweetreeds hardstenen stoep; porte brisée met een middenstijl, kussenpanelen en sierrooster met leeuwenkoppen. In het getoogde bovenlicht zit gekleurd glas-in-lood. De zijwanden van de ondiepe portiek hebben een gepleisterd spiegelvlak.

Het middenrisaliet wordt horizontaal geleed door een houten balkon op keramische consoles met een gietijzeren balustrade. Het balkon aan de dakkapel heeft een keperboogvormige afsluiting en een porte-brisée met glaspanelen. De deuropening wordt aan de bovenzijde afgesloten door een wenkbrouwboog.

De zuidgevel wordt gedeeltelijk oversneden door een houten serre (ca. 1927) en drie zesruitsvensters met spiegellijstkozijnen onder anderhalfsteens strekklag. De rechthoekige serre onder zinken lessenaarsdak heeft een bakstenen onderbouw met rollaag waarop een houtskeletconstructie; de wandpanelen zijn aan de onderzijde gesloten; de glaspanelen hebben een roedenverdeling, de bovenlichten zijn zes- acht of twaalfruits met geel getint, gewolkt matglas.

De linker helft van de noordgevel is tamelijk gesloten; in dit gedeelte is de gevelsteen aangebracht met het opschrift: ANNO 1871 Gesticht onder het Bestuur van de H.H. Kerkvoogden A.J. SIERDSMA, Y.J. BOSMA, J.P. KALMA. Eerste steen gelegd den 30 mei door JAN ALBERT HINGST oudste zoon van Ds. A.A. Hingst Pred. alhier Architect F. SWART te Sneek Aannemers W.J V.D. PLOEG P. BLANKSMA Aannemers te Jorwerd. In de rechter helft van de gevel enkele kleinere ramen en twee zesruits vensters, waaronder provisiekelderramen met diefijzers en een deur met geëts glas.

De achtergevel is asymmetrisch ingedeeld en heeft een deuropening, een blindnis en drie zesruits vensters met persiennes. Het INTERIEUR heeft een symmetrische indeling bestaande uit een centrale gang met aan weerszijden vertrekken en een dwarsgang. Tot de waardevolle elementen behoren onder meer de gang en delen van de voorkamers: in de gang onder andere een granitovloer versierd met geometrische motieven, een stucplafond en een gepleisterd poortje met kapitelen. De rechter voorkamer heeft onder meer een stucplafond, een zwarte natuurstenen schoorsteenmantel; de linker woonkamer heeft onder meer een gestucadoorde schoorsteenboezem en stucplafond. Alle kamers hebben de oorspronkelijke vouwblinden in de luikkasten.

In de voortuin een lage TUINMUUR met HEK. De tuinmuur is opgetrokken in gele baksteen, steens gemetseld en afgedekt met een ezelsrug. Het smeedijzeren hek heeft gietijzeren ornamenten (onder meer: punten en palmetten) en bestaat uit drie hogere, vaste delen ('posten'), waaraan drie lagere en draibare, gebogen hekken. De toegang bestaat uit een inrijhek en een voetgangershek.

Waardering

De pastorie met tuinmuur en hekwerk uit 1871, naar ontwerp van F. Swart in eclectische trant is van algemeen cultuurhistorisch en architectuurhistorisch belang:

- vanwege de hoogwaardige esthetische kwaliteit van het ontwerp;

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

- vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de ornamentiek;
- vanwege de redelijke mate van architectonische gaafheid van het exterieur;
- vanwege de betekenis van het object waar het gaat om de historisch-ruimtelijke relatie met de kerk en de situering in het dorp;
- in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de samenstellende onderdelen van het object;
- in relatie tot de structurele gaafheid van het dorp;
- vanwege de herinneringswaarde aan de dichter J.J. Slauerhoff.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Dienstwoning(K)

Functie

Pastorie(K)